

**Handläggare**  
Kristina Björkegren Linder  
Telefon: +46 8 508 33 890**Till**  
Utbildningsnämnden  
2018-04-19

## **Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 2018/000069

### **Förvaltningens förslag till beslut**

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Lena Holmdahl  
Utbildningsdirektör

Inger Pripp  
Grundskoledirektör

### **Sammanfattning**

Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter ersätter åtgärdsplanen *Nationella minoriteter och minoritetsspråk* från 2010. Dokumentet utgör ett komplement till Stockholms stads strategi för romsk inkludering. Såväl de nationella minoriteterna själva som stadens nämnder har uttryckt önskemål om reviderade samrådsprocesser och en ökad tydlighet i ansvarsfördelningen mellan nämnderna.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen men vill samtidigt uppmärksamma på utmaningar i att stärka tillgången på modersmålslärare i de nationella minoritetsspråken. Bristen på modersmålslärare har bland annat inneburit att elever med samiska som modersmål idag endast kan erbjudas fjärrundervisning.

## Bakgrund

I Sverige finns sedan 1999 fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Sverige har, genom att ratificera den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och Europarådets ramkonvention till skydd för nationella minoriteter, folkrättsligt förbundit sig att skydda de nationella minoriteterna och stödja deras kulturer och språk.

2009 antogs den så kallade minoritetslagen med syfte att stärka gruppernas rättigheter. I minoritetslagen beskrivs de grundläggande skyldigheter som kommuner, landsting och andra förvaltningsmyndigheter har gentemot alla nationella minoriteter i hela landet. Grundskyddet i lagen handlar om att stärka, utveckla och synliggöra de nationella minoritetsspråken så att de förblir levande språk. Enligt grundskyddet ska minoriteterna också få information om sina rättigheter och de ska få möjlighet att kunna påverka i frågor som berör dem - genom till exempel samråd. Utöver grundskyddet finns ett förstärkt skydd i så kallade förvaltningsområden.

I Stockholms stad har kommunstyrelsen uppdraget att samordna de nationella minoritetsfrågorna. Den nu gällande organisationen utgår från den åtgärdsplan som beslutades i kommunfullmäktige 2010 *Nationella minoriteter och minoritetsspråk – åtgärdsplan för Stockholms stad*. Såväl de nationella minoriteterna själva som stadens nämnder har pekat på behovet att formulera nya riktlinjer och införa nya samrådsprocesser där ansvarsfördelningen mellan nämnderna är tydlig. Kommunstyrelsen har därför fått i uppdrag att ta fram riktlinjer för stadens fortsatta arbete.

Utbildningsförvaltningen har ett övergripande ansvar för frågor som rör förskolan, statistik och uppföljning samt samordning av kompetensutveckling. Stockholm får medel från länsstyrelsen utifrån att staden är finskt förvaltningsområde. Utbildningsnämnden får en del av dessa medel för att stödja de finskspråkiga förskolornas verksamhet. Förvaltningen har regelbundna samrådsmöten med den Sverigefinska minoriteten.

## Ärendet

De nya riktlinjer som nu är ute på remiss beskriver Stockholms stads arbete med de nationella minoriteternas rättigheter utifrån stadens vision, målen för mänskliga rättigheter och minoritetslagstiftningen. Riktlinjerna fördelar också ansvaret mellan

stadens nämnder. Rättigheterna är nedbrutna i olika områden som rör:

- **Rätten till sitt minoritetsspråk;** utbildningsnämnden har uppdraget att tillgängliggöra och stärka modersmålsundervisningen och tillgången till modersmåls lärare
- **Rätten till sin kultur**
- **Rätten till information;** alla elever ska informeras om rätten till modersmålsundervisning. Nämnderna ska bättre ta tillvara medarbetares kompetens i de nationella minoritetsspråken.
- **Rätten till delaktighet och inflytande**
- **Rätten till förskola och äldreomsorg** på minoritetsspråket
- **Kompetensutveckling och rekrytering;** nämnderna ska öka kunskapen om de nationella minoriteterna bland sina medarbetare.
- **Samordning och uppföljning;** nämnderna ska årligen redovisa sitt arbete i stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi.

Under de identifierade områdena har nämnderna ålagts egna uppdrag men fokus ligger på förvaltningssamverkan med målet att stärka och uppmuntra initiativ från de nationella minoriteterna om språkliga och kulturella insatser inom respektive verksamhet.

### **Ärendets beredning**

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med förskoleavdelningen, gymnasieavdelningen och avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

### **Barnkonsekvensanalys**

Förvaltningen anser att de nya riktlinjerna leder till att minoriteterna bättre kommer i åtnjutande av sina rättigheter. Förslagen bedöms gynna barn och familjer som vill stärka den kulturella tillhörigheten och utveckla kunskaper i det nationella minoritetsspråket. Därför är förslagen också positiva ur ett barnkonsekvensperspektiv.

### **Förvaltningens synpunkter och förslag**

Förvaltningen anser att de nya riktlinjerna bidrar till en förstärkning av stadens arbete med nationella minoriteters rättigheter. Riktlinjerna beskriver på ett tydligt sätt nämndernas ansvar för såväl helhet som delar av stadens arbete, både när det gäller grundskyddet och det förstärkta skydd ett förvaltningsområde innebär. Även införandet av gemensamma årliga samråd med kommunstyrelsens förtroendevalda är välkommet. Nya samrådsformer stärker de nationella minoriteternas inflytande och delaktighet.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen men vill samtidigt uppmärksamma på utmaningar i att stärka tillgången på modersmålslärare i de nationella minoritetsspråken. Bristen på modersmålslärare har bland annat inneburit att elever med samiska som modersmål idag endast kan erbjudas fjärrundervisning. Det är också av vikt att minoritetsspråken får kursplaner för undervisning gällande nybörjare på andraspråksnivå utöver den kursplan som finns för modersmål för de elever som inte har grundläggande kunskaper eller har minoritetsspråket som ett dagligt umgängesspråk i hemmet.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen. Beslutet justeras omedelbart.

### **Bilaga**

Stockholms stads riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter, dnr 2018/000069